

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 zjutraj.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo in rokopi si se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. Lastnik konsorcijskega lista „Edinost“. — Tisk tiskarne „Edinost“, vpisane zadrage z omejenim poročilom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.
Naročnina znaša: Za celo leto K 24.—
za pol leta 12.—
za tri mesece 6.—
za nedeljsko izdajo za celo leto 5.20
za pol leta 2.60

Pregled najnovejših dogodkov.

Balkansko bojišče. — Naše čete prodirajo v svrhu predaje orožja črnogorske armade v notranjost dežele. Vrhovno črnogorsko poveljstvo obveščeno v tem smislu.

Ruska fronta. — Topovski boji na vsej severovzhodni fronti. Novi ruski napadi na posameznih delih besarabske fronte. Rusi povsod odbiti. Topovski boji pred Smorgonom in Dvinskom.

Italijansko bojišče. — Živahniješe topovsko delovanje Italijanov na soški in dolomitski fronti. Obstreljevanje Rive.

Zapadno bojišče. — Položaj v splošnem neizpremenjen.

Turško bojišče. — Boji z vojnimi ladjami na dardaneljski fronti. — Sicer nič novega.

Razno. — Črnogorska kraljica in princezinja v Rimu. — Ferdinand bolgarski — bolgarski feldmaršal. — Prodiranje Rusov v Perzijo.

Balkansko bojišče.

DUNAJ, 22. (Kor.) Uradno se objavlja: 22. januarja 1916, opoldne.

Predavanje orožja črnogorske armade, ki tvori predpogoji za nadaljnjo mirovno pogajanja, je v razvoju. Avstrijsko-črnogorske čete so v to svrhu brez vsake sovražnosti — pričele prodirati v notranjost dežele. Črnogorski vojniki morajo, kjer pridejo v stike z našimi oddelki, odložiti orožje in se zamorejo, kjer se zgodi to brez odpora, v domačih krajih pod primernim nadzorstvom posvetiti svojim poslom. Kdor se upira, tega se razoroži nasilno in odvede v vojno ujetništvo. Tako iz vojaških virov kakor tudi iz posebnosti dežele in njenega prebivalstva potrebna rešitev bo zamogla najhitreje priti. Mir je dolga leta v vojni se nahajajoči Črnogori. Črnogorsko vrhovno poveljstvo je bilo obveščeno v tem smislu.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

BERLIN, 22. (Kor.) Veliki glavni stan, 22. januarja 1916.

Nič novega.

Vrhovno armadno vodstvo.

PARIZ, 21. (Kor.) Agence Havas javlja: Kralj Nikolaj se nahaja sredi svojih čet v Podgorici.

LONDON, 20. (Kor.) Londonski listi poročajo, da je namera kralja Nikole črnogorskega, da sklene separatni mir, vzbudila v njegovi armadi veliko nezadovoljstvo. General Martinović je prevzel poveljstvo nezadovoljnih, ki hočejo nadaljevati vojno.

Črnogorska kraljica in princezinja v Rimu.

RIM, 21. (Kor.) Predvčerajšnjem zvečer so prispeli na tukajšnji kolodvor kraljica Milena črnogorska s hčerka Ksenijo in Vero iz Brindisija. Na kolodvoru sta jih pozdravila kralj in kraljica italijanska. Pozneje je prišla tudi princezinja Natalija, soproga princa Mirka, ki je ostal s kraljem Nikolom v Skadrju. Črnogorska kraljica je ostala vso noč s hčerkami v vlaku in se je odpeljala zjutraj v Lyon. Tudi diplomatski zastopniki v Črnogori odidejo preko Brindisija v Lyon.

Italija in kapitulacija Črnogore.

LUGANO, 21. (Kor.) Minister za zunanje zadeve Sonnino je imel po sprejemu poročil iz Črnogore dolge razgovore z ruskimi poslankami, kraljem in vojnimi ministrom. Italijanski listi pravijo, da v skupni sliki vojne boji s črnogorskimi zadnjimi oddelki nimajo nobenega pomena. Napadno bi bilo, ako bi se v podporo Črnogore poslalo stotisoče vojakov v Albanijo, ker ne more biti Črnogora nikdar izhodišče kake ofenzivne akcije za zaveznike. Usoda Balkana, zaključuje na primer „Corriere della Sera“, se ne more več odločiti na Črnogorskem ali v Albaniji. Vse pritožbe črnogorskega ministrskega predsednika radi obrekovanja Črnogore so italijanski listi tozadevno sedaj izpremenili svojo sodbo.

Imenovanje kralja Ferdinanda za bolgarskega feldmaršala.

SOFIJA, 21. (Kor.) Generalissimus Žekov, šef generalnega štaba Jostov in generala Bojadjev in Todorov in vojni minister Najdenov so se podali včeraj h kralju in ga oklicali imenom čet za feldmaršala bolgarskih armad. Pri tej priliki je podelil kralj Žekovu vojaški zaslužni križec II. razreda.

Srbski strelci na balkanski vlak.

SOFIJA, 21. (Kor.) Včeraj zvečer so srbski zlikovci oddali na balkanski vlak tekmo vojnje med Sičevom in Sveto Pečko (od Bolgarov zasedeno srbsko ozemlje) več strelcov. Ta čin je vzbudil v javnosti nejevoljo. Časopisje zahteva, da se mora s takimi zločinci postopati posebno strogo.

Grška — ententa.

RIM, 22. (Kor.) Agenzia Stefani poroča iz Aten: Poslanika Francije in Anglije sta

imela dne 20. t. m. konferenco z ministrskim predsednikom Skuludisom. Kakor poroča „Giornale d'Italia“, so poslaniči naznanili ministrskemu predsedniku, da bi bile njihove vlade pripravljene h gospodarskim koncesijam Grški.

Rusko bojišče.

DUNAJ, 22. (Kor.) Uradno se objavlja: 22. januarja 1916, opoldne.

Včeraj so se vršili na vsej severovzhodni fronti topovski boji. Pri Berestjanih v Volinji so naše čete odbile polzevalno poveljstvo. Dames zjutraj je pričel sovražnik zopet z napadi na dele naše besarabske fronte. Mi smo ga odbili. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

BERLIN, 22. (Kor.) Veliki glavni stan, 22. januarja 1916.

Pri Smorgonu in pred Dvinskom topovski boji.

Vrhovno armadno vodstvo.

2 avstrijsko-italijanskega bojišča.

DUNAJ, 12. (Kor.) Uradno se objavlja: 22. januarja 1916, opoldne.

Delovanje italijanske artiljerije je bilo včeraj v več oddelkih primorske in dolomitske fronte živahniješe, kakor v zadnjih dneh. Tudi Riva je bila zopet obstreljevana iz težkih topov.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Poročilo Cadorne.

DUNAJ, 21. (Kor.) Iz vojnega poročevalskega stana se javlja: Poročilo Cadorne 20. januarja.

V noči na 16. t. m. so drzni oddelki naših smučarjev prispeli na ledu in snegu na Passo della Storcella pri izviru Noce v višini nad 3.000 m in šli nato v Val del Monte. Čeprav je sovražnik tamkaj nanje streljal, so vendar razrušili z minami dve kuli približno 3 km vzhodno prelaza in se vrnili nato dobro ohranjeni nazaj v naše črte. V Val Lagarini se je dne 17. t. m. našim četam kljub srditemu sovražnemu topovskemu ognju posrečilo razširiti zasedeno črto na višinah severno Mori. Na ostali fronti pretežno artiljerijsko delovanje. Sovražen letalec se je pojavil včeraj nad Vidmom in je vrgel, pregran od naših obrambnih topov, dve bombi, ki ste padli v bližini mesta. Ranjen ni bil nihče in napravljena nobena škoda.

Dunajski župan na jugozapadni fronti.

DUNAJ, 22. (Kor.) Na povabilo generalobersta nadvojvode Evgena odide dunajski župan dr. Weisskirchner jutri za več dni na obisk k dunajskim četam na jugozapadni fronti.

2 zapadnega bojišča.

BERLIN, 22. (Kor.) Veliki glavni stan, 22. januarja 1916.

Jugovzhodno Yperna smo z mino razrušili sovražne jarkove v širini 70 m. Sovražnik je brezuspešno obstreljeval naše postojanke med Mozelo in Vogezi in množino krajev za našo fronto.

Vrhovno armadno vodstvo.

Pootritev blokade proti Nemčiji.

LONDON, 20. (Kor.) Predlog glede izvrševanja energičnejše blokade, ki je bil predložen zbornici v sredo, se glasi: Ker je dobila zbornica obvestilo, da se v nevtralne države, meječe na sovražno ozemlje, uvažajo velike množine blaga, ki jih potrebuje sovražnik za nadaljevanje vojne, pozivlja zato vlado, da preuredi blokado kar najbolj uspešno, ne da bi trpel pri tem normalni uvoz za nevtralce.

Potopljene parniki.

LONDON, 21. (Kor.) Angleški parnik „Southland“ je bil potopljen. Posadka je bila izkrcana.

S turških bojišč.

CARIGRAD, 21. (Kor.) Iz glavnega stana se poroča: Dardanelska fronta: Včeraj popoldne sta ena sovražna križarka in en monitor izstrelila približno 30 strelcov na okolično Alči Tope in Teke Burnu, kakor sta se vsled našega topovskega ognja oddaljila. — Sicer nič novega.

Spopadi na zapadni meji Egipta.

LONDON, 21. (Kor.) „Morningpost“ objavlja po nekem privatnem pismu iz Merse pri Matruhu na zapadni meji Egipta posameznosti o tamkajšnjih zadnjih bojih, iz katerih je razvidno, da to nikakor niso bile brezpomembne praske kakor so trdili Angleži, ampak da slednji kljub premoči in podpori ladijske artiljerije niso mogli rešiti svojih ranjencev. S 5000 možmi in podpirani od topov vojnih ladij so šli Angleži na par tisoč mož cenjenejšega sovražnika.

Rusi v Perziji.

TEHERAN, 21. (Kor.) Reuterjev urad javlja: Rusi so zasedli mesto Sultanabad. Sovražni in nemški konzul sta pobegnila v Burudžird.

Novi minister za Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo.

BUDIMPEŠTA, 22. (Kor.) Njegovo Veličanstvo cesar je odpustil ministra za Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo, grofa Teodorja Pejačevića, oz. ministrskega predsednika grofa Tiszo od interministričnega vodstva zadev ministra za Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo in imenoval velikega župana sremskega komiteta in Zemuna, Emeriha pl. Hildegheta, za ministra brez portfelja za Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo.

(Grof Teodor Pejačević je, kakor znano, še vedno interniran na Francoskem.)

Atera »Persia«.

DUNAJ, 21. (Kor.) Avstrijski poslanik je obvestil tukajšnjega poslanika Združenih držav, da glede potopitve »Persie« ne pride v poštev noben avstrijski podvodnik.

Otvoritev duma.

PETROGRAD, 21. (Kor.) Glasom listov bo izdan ukaz carjev glede zopetne otvoritve dume dne 28. januarja. Seje se prično sredi februarja.

Norveški štoring.

KRISTIANIA, 21. (Kor.) Kralj je otvoril štoring.

Po kapitulaciji Črnogore.

Kakor poročajo iz vojnega tiskovnega stana, odlagajo Črnogorci orožje, toda stvar se ne more izvršiti naenkrat, temveč je postopno. Krivo temu je dejstvo, da iz središča Črnogore ni telefonskih zvez s fronto, ki je mestoma precej oddaljena, in da slabe komunikacije zelo otežujejo zvezo črnogorske vlade s posameznimi poveljniki, vsled česar se potem tudi ne more odložiti orožja izvesti tako hitro. Kakor se zdi, posamezni deli armade in prebivalstva tudi ne polnijo popolnoma jasno ukrepa vlade, ter je pričakovati, da se bodo kraji sovražni pristajali veliki kosrbske ideje morda še nekoliko upirali vladi.

Tako poročilo iz vojnega tiskovnega stana, ki je edino zanesljivo izmed vseh poročil, ki prihajajo sedaj v našo javnost o dogodkih v Črnogori in ki ne vsebujejo skoraj čisto nič drugega kot obdolževanja in očitanja, sedaj na naslov Črnogore in njenega kralja, sedaj zopet Italije in sploh ententnih obasti med seboj. Je pač res stvar taka, da potem, ko je pogorela hiša, noče biti nihče kriv, dasiravno je bila dolžnost vseh, da bi bili prišli gasiti pravočasno.

Vesti iz Italije očitajo, kakor smo že večkrat navajali, Črnogori naravnost izdajstvo skupne stvari entente. Kakor poroča Reuterjev urad iz Rima, se v Italiji vedno bolj utrja mnenje, da je Črnogora že pred dvema mesecema sklenila dogovor z Avstro-Ogrsko in se je nato upirala le navidezno.

Ta vest se nam zdi naravnost smešna, kajti Črnogora naj bi bila potem kakor tudi le »navidezno« žrtvovala vse one svoje sinove, ki so padli v hudih bojih ob bosensko-hercegovski meji ter v Sandžaku, in morda vsi tisti, ki so padli v teh bojih, sedaj vstanjejo od mrtvih! V Italiji pač čutijo svojo lastno krivdo in zato vpijejo kakor tat, ki beži pred zasledovalci: držite ga tatu! Prav zato se nam tudi zde ravno tako smešna sedanja italijanska zatrevanja kaj vse je bilo pripravljeno v Italiji za Črnogoro. Preko Curija namreč poročajo iz Rima, da leži v italijanskih pristaniščih tisoče ton iz Francoskega za Črnogoro poslanega vojnega materiala. Da, za božjo voljo, zakaj pa potem vendar Italija ni spravila tega materiala tja, kamor je bil namenjen. Rimsko poročilo ne govori čisto nič o tem pač pa je toliko nesramno, da pristavlja k zgornji navedi zahrbtni zbadljiv nekemu drugemu. Pravi namreč da je od 200 Francozov ki so bili soudeleženi pri obrambi Lovčena, ostalo živih samo 9 mož, dočim pa se je srbska 6. divizija rajši umeknila v Albanijo. V tem dostavku tiči vsa ona pristaška nesramnost, ki se kaže tako očitno tekotom vse črnogorske afere. Tisoče ton vojnega materiala v italijanskih pristaniščih, v Črnogori pa največje pomanjkanje vsega: ali je bila morda ona srbska divizija kriva, da se laški strahopetci niso upali prepeljati onih tisočih ton preko komaj 200 kilometrov široke Adrije? Seveda ker ga pač ni pametnega človeka, ki bi se dal premočiti po takih neskladnostih, potem ne kaže drugega, kot obdolževati Črnogoro. Saj je sedaj še celo turinška »Stampa« otegnila z drugimi obtoževalci Črnogore in pripoveduje, da je italijanska vlada že od novembra sem domila o zvestosti Črnogore, in pripoznavala tudi londonske »Times« na podlagi izjavljani svojega rimskega dopisnika, da se z ozirom na dvoumno vedenje Črnogore zmanjšuje odgovornost Italije, dasiravno bi bila dovoljna pomoč mogla preprečiti to dvoumno vedenje.

Z ozirom na vse te obdolžitve Črnogore se nam zdi popolnoma neverjetna vest pariškega lista »Journal des débats«, ki pravi, da se je črnogorski kralj Nikola s svojo rodino in diplomatskim zborom v Sv. Ivanu v Medovi vkrcal za potovanje v Italijo. Kaj naj bi sedaj delal črnogorski kralj v Italiji? Ali naj bi hodil tjadol, da bi ga morda polučna drhal napadala z izdajalcem? Kralj Nikola naj bi se hotel morda zahvaljevati v Rim za ono italijansko pomoč, ki ga je prisilila, da je moral odložiti orožje pred našimi zmagovitimi četami? Najbrž bo tudi vedel, kako sprejemalo v Italiji tiste od katerih nimajo pričakovati ničesar, ali pa le zelo malo. Saj je šele pred kratkim opozarjala rimska »Tribuna« italijansko prebivalstvo, naj se vede nekoliko prijazneje proti Srbom, ki prihajajo v Italijo in ki so bili tako razočarani vsled hladnosti, s katero so jih sprejemali v Italiji, da so se podvzeli kolikor le mogoče, da so čim preje prišli preko švicarske meje.

Poleg vseh teh obdolževanj Črnogore in medsebojnih očitanj pa se je vendar že začelo tudi kazati precej težko rešljivo vprašanje: kaj pa sedaj?

S tem vprašanjem se je gotovo bavil zavezniški vojni svet v Londonu, o čigar sklepih pa seveda vlada popolna tajnost. Zatrjuje se samo, da je vlada v vojnem svetu popolna edinstvo o nadaljevanju vojne in o nje morebitnih uspehih. Rimska »Tribuna« hoče vedeti, da je bil glavni predmet na tem posvetovanju albansko vprašanje.

V Rimu so se vršila različna posvetovanja in konference. Tako je minister zunanjih stvari Sonnino dalje časa konferiral z ruskim veleposlanikom Giersom, nakar je odšel kralju poročati o položaju. Pozneje se je Sonnino dolgo časa razgovarjal z vojnimi ministrom Zuppelijem. Ministrski predsednik Salandra in kolonijalni minister Martini sta se tudi že vrnila v Rim in prav tako tudi minister Barzilai. Salandra je takoj za naslednji dan sklical ministrski svet.

Salandra in Martini sta govorila v Florenci, Barzilai pa v Jakinu. O Martinijem govoru pravijo, da je bil zelo vznesen, a da ni vseboval nič praktičnega. Salandra je poudarjal v svojem govoru, da ministrstvo ni nikdar označilo vojno za kratko in lahko podjetje in ni podcenjevalo svoje strahovite odgovornosti. »Vemo«, je dejal, »da gre za veliko, težko in dolgo podjetje, kjer armada in brodogradnja stori svoje in ju mora vse ljudstvo podpirati z dobrim razpoloženjem, požrtvovalnostjo in vztrajnostjo. Nihče ne more reči, kako dolgo bo trajalo to, toda trajati mora do zmage. Naša skrb, naša bojazen je velika, toda velika je tudi naša tolažba, ki nam jo daje plemenito vedenje dežele«.

Minister Barzilai, ki je govoril v Jakinu, je poudarjal, da je glede vzhodnega jadranskega obrežja z ozirom na zadnje dogodke treba slediti novim kriterijem. »Srbija, ki ni pojavila v Jadranskem morju nismo ugovarjali nikdar (?), dobi prav gotovo kot nagrado za svoje žrtve svoje zopetno vstajenje. Toda Črnogora zasluži naše nezaupanje, odkar je v očitnem nasprotju z nami in v zadoščenje Avstro-Ogrske zasedla Skadar. In če bi se v zadnjem trenutku ne bila zakasnila odprava naših lastnih obrambi odtegnjene težke artiljerije na Lovčeni, bi bila Avstro-Ogrska imela še znatno večji plen. Vsekakor pa ostanete stališči obeh vojujočih se skupin po črnogorski vdaji bistveno neizpremenjeni. Glede albanskega vprašanja moram sedaj reči edino le, da je Italija organizirala ekspedicijo v Valono, ko je spoznala jasno, da se iz Soluna ni dalo pravčasno in uspešno pomagati Srbiji. Italija je šla v Albanijo, da bi pomagala Srbom in ne zaradi prevladajočih lastnih koristi (?). Ko bo ta naloga deloma izpolnjena, se ravnanje Italije uredi po skupnih interesih zaveznikov v skupnem boju, kolikor se more stremeti po tem v skupno korist in doseči«. Barzilai se je nato pritoževal, da zavezniki ne upoštevajo dovolj gospodarskega položaja Italije in tako onemogočijo polni razvoj njene vojne energije, in je izrazil upanje, da izgine medsebojno nezaupanje ter se uredi skupno delovanje vseh sil zaveznikov, kar dovede gotovo do sijajne končne zmage.

Gospod minister in partibus irredentorum se je pač v tem svojem govoru parkrat temeljito zarekel, da ne rečemo naravnost, — zlagal, posebno tedaj, ko je pravil, da Italija ni nikdar oporekala pojavu Srbije ob Adriji, in pa potem, ko je dejal, da je šla Italija v Valono predvsem pomagat Srbom, ne pa da varuje svoje lastne interese. Saj so to vendar tako splošno znana dejstva, da jih cvrče že vrabci s strehe. Nasprotno je pač res, da namreč hoče Italija na vsak način porabiti ostanke srbske armade v svojo lastno korist, v obrambo svojih lastnih interesov v Albaniji, kar potrjuje tudi neka brozjavka iz Zeneve, ki pravi, da se je ustavila odprava srbskih čet iz Albanije in njih prevoz na Kr, ter da so italijanske ladje zapustile Drač. Kaj pomenja to drugaga, kot da je Italija zahtevala srbske čete zase in jih, ali proti volji svojih zaveznikov, ali z njihovim privolenjem, pridržala v Albaniji. In potem ona pripomba, da se je poslatev italijanskih težkih topov na Lovčeni zakasnila prav v zadnjem

trenutku, drugače da bi Avstrija imela še lepši plen! Italija je vendar imela celih sedem mesecev časa, da bi bila spravila one topove iz Italije v Črnogoro, in stvar se je zakasnila šele zadnji trenutek! Čudno, da gospod Barzilai ni povedal tudi še, da je imela Italija pripravljeni celo vrsto velikanskih parnikov, s parstotično tonami živil za Črnogoro, in da se je odprema teh parnikov zakasnila tudi šele v zadnjem trenutku, čast in hvala Bogu, ker drugače bi bili Avstrijci v Črnogori zasedli veliko lepši plen. Kakor je videti, gospod Barzilai ni diplomat, ki bi imel dar govora za to, da bi mu izmislil, kar se ne sme povedati, ali pa mu je kapitulacija Črnogore popolnoma zmešala itak ne posebno utrjen pojem resnice in neresnice.

Poznejša poročila navajajo iz govora ministra Martinija vendar točko, edino, ki je politično važnost, in to je njegova izjava, da Italija ne bo jemala bojnih sil z glavne fronte in podvezemala ekspedicij, ki bi mogle prinesiti poraze. S temi besedami je hotel minister pač odločno odkloniti veliko ofenzivo v Albaniji in sploh na Balkanu.

Vprašamo le, kako se vse to strinja z Barzilaevim reševanjem in vzpostavljanjem Srbije? Da, da, »brezpomembna« kapitulacija Črnogore obrodi še marsikak tak nerazumljiv sad, zrastle na drevesu laške zvestobe in resnicoljubnosti!

Propadajoča Srbija.

(Po poročevalcu »Corriere della Sera«, A. Fraccaroliju.)

Nekaj neskončno tragičnega je v teh težkih, usodopolnih urah Srbije: žalostno vsakdanje iskanje novega glavnega mesta. Dežela propada in vlada je podobna čolniku sredi razburkanih morskvalov. Par otokov se še upira povodnji, majni deli države, ki pa se istokot tudi že potaplja. Vlada vodi kurs, sedaj sem sedaj tja; ona razobeša prapor, simbol domovine. Toda bivanje je povsod le kratko. Valovi pljuskajo srdito, butajo silno v novo pribežališče in je uničijo. In vlada je prisiljena, da beži in išče, če je morda ostal še kje kak majhen srbski otok, morda kaka višina, na kateri bi zamogel plapolati narodni prapor. Toda valovi drve tudi tjakaj; zastava je ogrožena. In vlada se odpravi zopet na mukepolno potovanje. Krog se zožuje, Srbija propada. Najde-li morda vlada jutri še kak svoboden košček srbske zemlje? Vsa najmanjši košček bi zadostoval za razobešene zastave, da bi odseval vsaj vztoritete, da bi zamogli od ran razmesarjenih in umirajoči vojniki reči: Srbija živi! Se je neznaten košček srbskih tal, kjer plapolala srbska zastava! — Srbija! O kako prisrčno ljubijo ti kmetje, ti pastirji, ti gorski sinovi svojo domovino! Oni jo ljubijo tako, da umirajo, ako umira ona, da radi žrtvujejo življenje, samo da živi ona.

Sredi oktobra je že privihrala nesreča nad Srbijo. Nemške in avstrijske armade so vpadle s severa in prodirajo v notranjost: Zvezne velesile so zabranile Srbiji, da bi naskočila Bolgarsko, ko je bila tankaj mobilizacija še v razvoju. Pašić je moral ubogati in nikdo mu ne očita v dežel, da je to storil. Vendar je slišati povsod: Ah, da bi delali po svoji pameti kakor vedno! V onih dneh druge oktobrske polovice, je bilo v Nišu, provizoričnem glavnem mestu, silno živahno. Hiše so bile se v zastavah in ovenčane za prihod zaveznikov, ki naj pridejo in rešijo Srbijo; a tolažbe ni od nikoder. Čete beguncev, ropotanje vozov, zbiranje dragocenosti, zmešnjava, kričanje, vse predprek. Beda, beda!

Dočim so državljani mislili na lastno rešitev, so se pečale oblasti s preselitvijo vlade in tujih poslaništev. Kam iti? In kako? Sever in vzhod že zabarikadirana: najmanj nesigurna je še pot na zavad. Vlada naj bi šla v Kraljevo. Toda Kraljevo je zelo majhno mesto, navadna balkanska vas. Tamkaj ni prostora za vsa ministrstva in poslaništva. Že v Nišu se je bilo nado leto treba zadovoljevati z vsemi zasilnimi pripomočki, a v Kraljevu niti to ni mogoče. Mesto je premajhno. Tu se je bilo treba ločiti in polovica je morala iskati bivališče v Čacku. Odhod je bil viharen; treba je bilo uničiti vse, kar ni neobhodno potrebno, ker je vedel vsakdo, da se bo potovanje še nadaljevalo. Dva dneva so goreli dokumenti poslaništev, pohištva, zaboje in obleke je bilo treba pustiti na cedilu. Toda vlada se nikakor ni mogla odločiti, da bi zapustila Niš. Posebno Pašić je bil kakor zrastle z zemljo. Odlasla je potovanje od dne do dne. Posamezna ministrstva so odšla že zdavnaj, a Pašić je rekel adjutantu: »Se je čas, nevarnost se ni neposredno pred duri. Naravnost strašno se mu je zdelo, da bo moral zapustiti drugo glavno mesto. Obvladovalo ga je ono tipično omahovanje bolnika, ki čuti svojo bolezen, a se kljub temu noče potruditi do zdravika iz bojazni, da bi potrdil njegovo bolezen. Srbija je bila na razsulu; toda dokler je ostala še iskra srbske avtoritete v glavnem mestu, se je Pašiću zdelo, da se nevarnost še ne bliža tako naglo. Tako je ostal še

par dni v oni dolgi beli palači na desnem bregu Nišave, ki je bila že nad eno leto prenapolnjena z vladnimi pisarnami, kjer so se poleg delovnih miz nahajale tudi postelje za spanje. Sedaj je bila palača že popolnoma izpraznjena; na hodnikih je bilo le še par slanih za strožo, v Pašičevem kabinetu pa ste se nahajali dve mizici, dva stola in telefon.

Tu je došla nekega dne vest, da so morali Srbi, ki so zastavljali Bolgarom pot pri Pirotu, opustiti obrambo, da ne bi bili na severu obkoljeni od Nemcev. S padcem Pirota so se odprla vrata Niša in tu je odbila tudi ura za Pašiča. Moral je zapustiti priljubljeno mesto, v katerem je vztrajal do skrajnosti. Kraljevo je ostalo le 9 dni glavno mesto Srbije. Potem je prihrumela vojna tudi tjakaj in treba si je bilo ogledati na zemljevidu po novih sedežih vlade. Ivanjica? Preblizu. Raška ob stari srbski - turški meji? Dobro. Toda pot postaja vedno težavnejša. Se več prtljage je treba žrtvovati. Iz Raške v Mitrovico, potem v Prizren. Z semintja zibajočo se vlado se razlije povodenj prestrašenega naroda proti črnogorsko-albanski meji. A tudi to je bilo treba končno prekoračiti, kdor se ni hotel potopiti. Kajti v srbski duši živi še vedno nada na vstajenje.

Venizelosove spletke.

Iz Sofije prihaja naslednje poročilo o dogodkih na Grškem:

Grška vlada je dobila nepopitne dokaze, iz katerih izhaja, da se je Venizelosova stranka v času državnozbornih volitev pripravljala na velikopotezen način, da bi v pripravljenem trenutku zanesla v deželi požar vstaje. Venizelosovi pristaši so tekom volilnega boja imeli, kakor so priznali sami, po vsej deželi zaupne sestanke in sicer pod prevezo, češ da hočejo pregovarjati volilce, da bi se vzdržali volitev. V resnici pa je šlo za revolucionarno agitacijo proti vladi kralja Konstantina. Poučili so svoje strankine pristaše in jih opremili z vsem potrebnim, tako da naj bi bila v danem trenutku izbruhnila vstaja istočasno v vsej deželi in z izrecnim smotrom, da se odpravi kralj Konstantin s prestola in se vladi onemogoči opravljanje vladnih poslov. Venizelos se osebno ni udeleževal tega gibanja, ker se mu je zaupno sporočilo, da ga neprestano opazujejo in da je vlada natančno poučena o vsakem njegovem koraku.

Venizelos svojih zvez s četverozvezo ni prekinil po svojem odstopu in je začel vsako svojo akcijo z vednostjo ententnih vlasti in njihovo veliko materialno pomočjo.

Venizelosova stranka stremi po Venizelosovem odstopu izrecno po izpremembi grške državne oblike in splošno je znano, da vsa ta akcija zasleduje edini končni cilj, da bi se Grška izpremenila v republiko pod predsednikom Venizelosom. Ne more se pa misliti, da bi vlada ne bila pripravljena na to akcijo Venizelosove stranke, vključno temu, da v deželi nameščene ententne čete bistveno omejujejo akcijsko svobodo vlade. Znano je, da ententne čete nameravajo, kakor hitro se približa odločitev, v bodočem boju med Venizelosom in grško nevtalnostno zastopajočo krono aktivno nastopiti v interesu Venizelosovih načrtov.

Za krono in vlado je vsekakor velikega pomena, da more krona ob vseh okolištnih brezposojno računati na večji del naroda in na vso armado. Vlada je že pred daljšim časom ukrenila vse potrebno za preprečitev razvoja Venizelosovih načrtov.

Anglija in Rusija v Perziji.

Vojna, ki je objela že skoro vso Evropo, se je razširila sedaj tudi na Perzijo. Rusija stoji na stališču, da je sedaj najugodnejši trenutek, da definitivno podjari nekdanj tako mogočno levjo in solnčno državo.

Angleško - ruska pogodba z dne 31. avgusta 1907 je ustvarila podlago za novo angleško - rusko alijanco, ki je premostila staro srednjeazijsko živahnost med obema državama. Posebno druga polovica 19. stoletja je bila v znamenju skoro neizogibnega konflikta med obema mogočnima vesilicima. Iskra je obstojala ravno v perzijskem vprašanju. Z neprestanim razširjanjem oblasti v srednji Aziji, ste postali Anglija in Rusija v 80. letih mejašnji. Istočasno si je zagotovila An-

glija nadvladje v Belučistanu in Afganistanu. Le Perzija je še ločila takrat angleško - azijsko mogočno državo od Rusije. Prastara tradicija angleške politike je bila, da se je vedno bala mogočnega ruskega carstva in to radi prevelike bližine Indije in zato je skušala za vsako ceno zmanjšati ruski vpliv v Perziji. A tudi Rusija ni čisto nič prikrivala, da zasleduje v srednji Aziji in posebno v Perziji dalekosežne namene, odkoder je skušala priti Rusija do prostega izhoda na morje.

Trpeči del pri tej križajoči se rusko - angleški politiki je bila seveda Perzija, ki je razvoj je bil močno oviran in moten. Anglija in Rusija sta skušali spraviti šaha s finančnimi transakcijami v odvisnost, ste si zagotovili koncesije itd. Pod prevezo, da hoče položiti brzojavni Kabel Kalkuta - London, je pokrila Anglija Perzijo s posebnimi brzojavnim in poštnim omrežjem. Še surovejše je nastopala Rusija. V sled dejstva, da se nahaja perzijska prestolnica Teheran in vse bogatejša in važnejše provincije Perzije tik ob ruski meji, se je Rusiji posrečilo, da je spravila šaha in njegove ministre na svojo stran. Kljub nerazviti industriji v Rusiji so nekatere panoge občutle eksportno potrebo posebno predlino in sladkorna industrija. Po današnjega dne je Perzija skoro edina država, ki sprejema ruske izdelke v zelo znatni množini. Pomen Rusije v znanji trgovski Perziji je stalno raste in sicer predvsem na račun Anglije. Po najnovejši statistiki za računsko leto od 21. marca 1913 do 20. marca 1914 je znašal ruski uvoz v Perzijo 56, angleški pa le 28 odstotkov.

Težišče ruske politike je ležalo vedno v tem, da se spravi deželo in njenega vladarja v čim večjo odvisnost. Tako se je Perzija s pomočjo posojil odrekla gradnji železnice. Sledile so koncesije za pridobivanje nafte, premoga, mangana in drugih mineralij. Z eno besedo, vsa politika je stremila za to, da se prepreči ustanovitev narodnoperzijske industrije, da bi bila dežela na razpolago ruskim in angleškemu kapitalizmu. Naravna posledica te politike je bilo v Perziji močno nezadovoljstvo in vrvenje. Netili so to nezadovoljstvo mestni elementi, trgovci, obrtniki, rokodelci in duhovščina.

Rusko - japonska vojna je uničila nimbuse ruske vsemočnosti in je očajala perzijsko stremeljenja po neodvisnosti. Vsak nov udarec Japoncev proti Rusom je močno odmeval v Perziji. Istočasna revolucija v Rusiji, ki je bila osebno strašna v deloma plemensko sorodni Kavkaziji, je končno ojunačila perzijske revolucije, ki so dobili pritok iz Rusije same. Koncem julija 1905 je bila od šaha izsiljena ustavna listina, kajti šah je bil takrat brez ruske pomoči. Konstitucionalno gibanje je grozilo, da ne napravi samo konec avtokraciji šaha, ampak da tudi uniči ruska prizadevanja v Perziji. Anglija je takrat iz rivalnosti še podpirala nacionalno gibanje Perzijscev. Angleško poslanstvo v Teheranu, angleški konzulat in poštni uradi v provinci so služili revolucionarnemu kot najsigurnejša pribežališča. Rusija je bila po japonski vojni temeljito oslabiljena in Angliji se je radi tega ni bilo treba bati. A v tem trenutku je nenadoma stopila na dan Nemčija in Anglija je takoj zavohala nevarnost za svoje svetovno gospodstvo s te strani. Vpliv Nemčije v Turčiji je naraščal vedno bolj, kar je Anglijo silno skrbelo in s pomočjo bagdadske železnice bi se Nemčija vstala v Mezopotamiji in bi imela svobodno pot k Perzijskemu zalivu in tudi v Perzijo.

Tako se je zgodilo, da je Anglija opustila stari boj z Rusijo in se ji skušala zopet približati. Pogodba z dne 21. avgusta 1907 je uredila vse srednjeazijske zadeve, v glavni stvari pa perzijsko vprašanje. Cela severna in zapadna Perzija je postala interesna sfera Rusije, dočim je vzel Anglija v zaščito razmeroma majhni jugovzhodni del države. Vrh tega je bil določen nevtralni pas med obema interesnima sferama. S to pogodbo, ki je izzvala veliko ogorčenje v angleški in perzijski demokraciji, je Anglija odstopila Rusiji prednost v Perziji. Od tega trenutka je perzijsko narodno gibanje prevzelo zelo dramatične čase. Dne 24. junija 1908 so ruski kozaki bombardirali perzijski parlament s poljskimi topovi in strojnimi puškami. Rusija je organizirala tudi reakcionarne tolpe po znanem ruskem vzoru. Novo gibanje je dospelo do

vrhunca, ko so reakcionarne tolpe v eno leto oblegale revolucionarno mesto Tebriz in so druge revolucionarne čete v tridnevni bitki potokle ruskega polkovnika Ljajova in zavzele Teheran. Šah se je moral odpovedati prestolu; toda ruski mogotci so bili premočni, da bi jih bilo mogoče premagati. Perzijski niso dobili od nikoder pomoči. Poslali so zastopnike v Evropo, a zaman. Dobili so povsod odgovor, da je njihova država le objekt politike vesilj. Končno je prišlo na potsdamskem sestanku dne 9. novembra 1910 še do sporazuma med Rusijo in Nemčijo, ki je sankcionirala rusko nadvlado v Perziji.

Sedaj je seveda drugače; vojna Nemčije z Rusijo je vzbudila tudi v Perziji nove nade in je zato čisto naravno, da so simpatije perzijskih patriotov in demokratov na strani centralnih držav in Turčije.

Nemški „Nationalverband“ o dnevnih vprašanjih.

O zborovanju nemškega „Nationalverbanda“, zveze svobodnomislernih nemških avstrijskih državnih poslancev, smo na kratko že poročali v brzojavki c. kr. korespondenčnega urada. Nemški listi priobčujojo sedaj podrobnejša poročila o tem zborovanju in tako posnemamo iz poročila v graški „Tagespost“, naslednje zanimive stvari.

Predsednik dr. Gross je predvsem poročal o delovanju nemškega „Nationalverbanda“ na polju preskrbe živil. Nato pa je podal sliko o stremljenjih „Nationalverbanda“, da bi vplival na bodoče izobličje Avstrije. „Nationalverband“ je prišel svoja dela za določitev zahtev avstrijskih Nemcev že v septembru leta 1914. Tedaj so se začrtala najprej določna, čisto kratka načela, ki so se pozneje razširjala, dokler „Verband“ ni končno v pomlad leta 1915 sklenil določne zahteve, ki jih je sporočil vladi, ustavnim stranki gosposke zbornice in krščansko-socialni stranki. Da bi se postopalo skupno s krščanskimi socialci, se je dogovorilo naslednje ter sporočilo avstrijski in skupni vladi:

Vse moči naj se združijo, da se ozdravi socijalne in gospodarske posledice vojne. Ohrani naj se zveza z nemško državo, ki se je tako zelo izkazala v sedanjem času; naj se potemtakem stremi po ožjem gospodarskem stiku med Avstro-Ogrsko in Nemčijo, v danem slučaju v izmeri gospodarskega razvoja, po postopni izpremembi v carinsko in trgovinsko zvezo; naj se sklepajo trgovske pogodbe s tretjimi državami skupno z Nemčijo in naj se zagotovi primerna spečavalna ozemlja; naj se izpremeni ustava, kolikor se to izkaže potrebno in tudi opravišnik državnega zbora. Avstrijskim Nemcem naj se zagotovi ono mesto v državi, ki ga zahteva državna korist. Reformira naj se državna uprava in izvede razširjenje deželne avtonomije. Določil naj se uvedba nemškega občevelnega jezika („Verkehrssprache“), kakor v polni meri odgovarja potrebam države in redni upravi, pri čemer naj se v jezikovno mešanik deželah upoštevajo jezikovne potrebe drugojezičnega prebivalstva v uradu in šoli. Zagotovi naj se nemški značaj nemških dežel in delov dežel, posebno Dunaja. Sklene naj se podaljšanje roka za ureditev gospodarskih odnosov med Avstrijo in Ogrsko.

Poleg tega je „Nationalverband“ ponovno bil v stiku s krogi v nemški državi. Tekom leta 1915, so se tudi ponovno vršile konference med člani nemškega „Nationalverbanda“ in člani nemškega državnega zbora, ki so končno dovedle do ugotovitve cele vrste zahtev, ki jih je treba v Avstriji in Nemčiji na enak način postaviti v svrhu ožje zveze obeh držav. Prizadevanja nemškega „Nationalverbanda“ niso ostala brez uspeha. Ozka politična, militarna in gospodarska zveza Nemčije z Avstrijo izhaja neobhodno potrebno iz razvoja razmer.

Poročilo pravi, da se je razvila o tem poročilu predsednika dr. Grossa obsežna razprava. Razpravljalo se je tudi o raznih drugih stvareh in se končno ustanovil tudi pododsek, ki naj se bavi z notranjo kolonizacijo v zvezi z vprašanjem bojevnih domovšč. Predsednikovo poročilo se je vzelo na znanje.

— Je jutri.
— Bankir je pač dal kaj are?
— Malenkost.
— Ali se bo izplačalo?
— Tako, tako.
— Da vidim.
— Poglej.

Leonida je potegnil iz svojega žepa en sam bankovec za tisoč frankov in ga je pomolil Galimandu pred oči.

— To se razdeli na tri dele, — je dejal neznanec.

— Ali boš torej v resnici tudi sodeloval?

— Razume se!

— Toda za to potrebujem denarja.

— Naj ti ga da pri plačilih mizi, — je dejal Galimand.

— Madelon ima večkrat tisoč frankov pod levo nogo svojega podnožnika! — je odgovoril Leonida.

— Sicer pa ne menjam rad v javnih lokalih. Rdečelaska ve to in se jezi zato.

— Kam pojdemo torej?

— K onemu renomistu tam doli; moj prijatelj je in mi bo rad zmenjal ta listič.

— Predvsem napravimo načrt za jutri, — je dejal Galimand.

Odredba

c. kr. primorskega namestništva dne 17. januarja 1916. št. Gew. III — 60/1—16 o določitvi najvišjih cen za svinjsko mast, svinjsko slanino in svinjsko meso.

Temeljen § 2, 3. in 4. minist. odredbe, izdane 29. 11. 1915, drž. zak. št. 348, se odredjuje:

Najvišje cene za prodajo od pripravilcev.

§ 1. Pri prodajanju pripravljenih (namizne in hrbtnne slanine) osoljene, okajene, papricirane, oparjene in dezertne slanine more pripravljalec od preprodajalca v dobi od objave te odredbe do vstetega 15. februarja 1916. zahtevati za 100 kg čiste teže naslednje najvišje cene:

Za pripravljeno (osoljeno ali neosoljeno) slanino:

za namizno slanino s kožo (takozvani dunajski zrezek »Wiener Schnitt«) K 620;

za namizno slanino brez kože (takozvani Speckfilz) K 664;

za hrbtno slanino 670 K.

Za osoljeno sirovo slanino 608 K.

Za okajeno slanino:

za okajeno sirovo slanino (takozvana ogrska slanina) 658 K;

za okajeno namizno slanino s kožo K 670;

za okajeno hrbtno slanino 724 K.

Za papricirano slanino (krušna ali progasta slanina):

za neokajeno progasto slanino 639 K;

za okajeno (in papricirano) progasto slanino 688 K;

za oparjeno slanino 688 K.

Za dezertno slanino, kakor slanino za zajterk, tirolsko, hamburško, sedmograško, mesno slanino itd. 758 K.

§ 2. V § 1. določene najvišje cene veljajo za prodajo proti gotovemu denarju brez zabojev in za oddajo na železniški ali ladijski postaji prodajalca.

Pri nakupu na upanje se zamorejo zahtevati nad najvišjo ceno samo še obresti, ki po menično - eskomptni odmeri avstrijsko - ogrske banke ne smejo presegati 2 odstotkov.

Najvišje cene za razprodajo na drobno.

§ 3. Pri prodaji svinjske masti in svinjske slanine na drobno, to se pravi pri neposredni oddaji porabniku (konsumentu), naj se prodaja blago pripravljalec sam ali pa preprodajalec, sme biti najvišja cena za 1 kg do vstetega 20. februarja 1916:

za razstopljeno mast 792 K;

za nerazstopljeno sirovo mast (salo, tolišča) 732 K;

za sirovo slanino 688 K;

za (osoljeno ali neosoljeno) namizno slanino s kožo (dunajski zrezek »Wiener Schnitt«) 704 K;

za osoljeno ali neosoljeno namizno slanino brez kože (slaninska tolišča) 752 K;

za (osoljeno ali neosoljeno) hrbtno slanino 760 K;

za osoljeno sirovo slanino 688 K;

za okajeno sirovo slanino (ogrska slanina) 744 K;

za okajeno namizno slanino s kožo K 754;

za okajeno hrbtno slanino 816 K;

za neokajeno progasto slanino 724 K;

za okajeno (in papricirano) progasto slanino 780 K;

za oparjeno slanino 780 K;

za dezertno slanino (zajterk, tirolska slanina itd.) 880 K.

V posebnih slučajih more politično o-krajno oblastvo določiti primeren dodatek za privoz.

Polovice vinarja (0'5 vin.) ali še višji odlomki vinarja, ki se dobe pri sklepnem računu na podlagi kilogramske cene za kupljeno stvarino pod 1 kg, se morajo računavati za cel vinar.

Kazni za kupce, prodajalce in agente.

§ 4. Kdor zahteva, obljublja, daje ali sprejemlje za kako blago, za katero je v tej odredbi določena najvišja cena, še višjo ceno ali pa kako postransko odškodnino, ki ni v soglasju s to odredbo, se kaznuje od političnega oblastva prve instance z globo do 5000 K, ali z zaporom do 6 mesecev, ako ni dejanje podvrženo še strožji kazni.

Isti kazni zapade: a) kdor vedoma ali pa radi neskrbnosti pripomore, da se deluje proti določilom te odredbe s pomočjo nameščenih uslužbencev ali kake druge osebe, ki posreduje prodajo in

— Je že napravljen, — je odgovoril Leonida.

— Kaj ne, Tircis?

— Da, — je odgovoril tretji, čigar grdo lice se pač ni strinjalo z galantnim imenom, ki mu ga je dal Leonida.

— Dekle bo torej, — je zopet pričel Galimand, — jutri sama, popolnoma sama?

— Da, ker mož z banko vzame ona druga dva s seboj.

— In Tircis je tisti, ki pojde tjakaj?

— Da! Saj veš vendar, da je on edini med nami, ki ga ne pozna Leonida.

— Prav tako! Toda ali ne misliš, da bi Leonida mogla posumnjati?

— Nikakor ne! Stvar je predobro zasnovana, da bi mogla slutiti tudi le najmanjši naklep proti njej.

— Pa stanovanje?

— Je pripravljeno.

— In voz?

— Tircis ga ima na razpolago.

— Kje?

— V renomistovi lopi v rue Panière.

— Dobro. Pa konji?

— Pri nekem konfarju v rue Sandrié.

— Kočijaževa obleka?

— Je pri vozu... Mislim, da si se na-vprašal sedaj in si zadovoljen.

b) kdor pospešuje ali zakriva postopanje, ki nasprotuje določilom te odredbe. § 5. Odredba c. kr. namestništva, izdana 11. 1. 1916 Z. i. U. št. 4 se razveljavlja.

Voloska, dne 17. januarja 1916.

Za c. kr. namestnika:

Attems I. r.

Razne politične vesti.

Akcija za narodno ujedinjenje na Češkem nadaljuje uspešno in se je izdatno približala uresničenju. Že poprej so se zastopniki staročeške, mladočeške, narodno-socialne, napredne in državno-pravne stranke sporazumeli glede potrebe združenja svojih strank. Sedaj so se jim pridružile še češko - katoliške strankarske organizacije, izjavivši, da v koncentraciji imenovanih meščanskih strank ne vidijo nikakega prota njim naperjenega čina, marveč le odkritosrčno priznanje razlike v nazorih v kulturnih vprašanjih in pa poziv na analogno koncentracijo na konservativni podlagi. Tudi to tolmachenje gre v prvi vrsti za ozdravljenjem razornih strankarskopolitičnih razmer in za ustvaritvijo enotnega skupnaronodnega reprezentativnega organa. V soglasju je z zahtevu sedanjega časa, da vse stranke brez izjeme poskrbe najprej za narodne interese češkega naroda in da vsa druga vprašanja potisnejo za sedaj v ozadje. Praška »Union« se nadeja, da ta konstatacija resničnih razmer tudi tiste struje v katoliških strankah, ki doslej niso hotele niti slišati kaj o kooperaciji z drugimi strankami, in to tudi ne v čisto narodnih vprašanjih, prepriča o neizogibni potrebi solidarnega sodelovanja vseh strank! Katoliške organizacije izjavljajo torej, da je ni nobene zapreke proti kooperaciji v splošnonarodnih vprašanjih. S tem so se tudi te organizacije faktično postavile pod zastavo solidarnosti v skupno narodnih stvareh in so se izrekle za ustanovitev skupnega centralnega eksekutivnega organa.

Znamenit in razveseljiv pojav, je, da glasilo agrarcev »Venkov« simpatično pozdravlja sklep izvrševalnega odbora združenih katoliških organizacij na Češkem. Pripominja namreč: »Pozdravljamo to objavo, ker dokazuje, da so vsa nespornostna odločanja in da se vprašanje vzajemnosti da tudi nadalje srečno rešiti.« — Tudi svobodnomislenci »Ostrovsky Dennik« pripominja, da je izjava katoliških organizacij Češke prežeta po duhu tolerance, ki je med neizogibnimi pogoji za skupno politično postopanje češkega naroda.

Sedaj je le še na konservativnem veleposvetu, da se izjavi. Ker pa so ravno voditelji te skupine vedno obžalovali razcepjenost v češkem taboru in so to označali kot največjo oviro proti uspešni akciji čeških narodnih zastopnikov, je pričakovati, da bodo tudi ti pospeševali akcijo za narodno ujedinjenje v obrambo skupnih stvari.

Delo zdravljenja političnih razmer napreduje torej pri — Čehih? In pri nas Slovencih! Tam gori gre, ker so se voditelji strank pokazali trezne, misleče in za bodočnost naroda skrbne, misleče, ki vsi — četudi sicer po različnih poteh — stremijo po istem cilju — po zagotovitvi bodočnosti naroda; ker so se pokazali kot možje, dorasli velikemu času in njegovim zahtevam, kot možje tistega velikega rodoljubja, ki pozablja na vse drugo, ko gre za obrambo velike skupne stvari po tistem znanem imperativu: Salus publica suprema lex! Vprašamo zopet: ali se voditelji Slovencev tudi v tem velikem času ne bodo hoteli pokoriti prvemu in najvišjemu zakonu?!

Romunska in solunski problem. Iz Sofije poročajo: S kompetentne strani doznajemo, da ima solunski problem velik uplaj na orijentacijo romunske politike. Važnost, ki jo romunski ministrski predsednik Bratianu pripisuje zasedenju Soluna, je najbolje karakterizirana z besedami, ki jih je njegov brat in zaupnik Ventile Bratianu pred malo časom izgovoril napram nekemu znamenitemu liberalnemu politiku: Izpraznjenje Soluna po Angležih in Francozih bi pomenjalo samomor za četverosporazum. Na pomlad se bo vedelo za gotovo, ali ententa res izvrši ta samomor. Dejstvo je pa, da na odloke Romunske znatno vpliva razvoj solunskega vprašanja. Ako se Angležem

— Da in ne.

— Kako, da in ne?

— Hvala!... Če začne dekle jokati?

— Je nemogoče.

— O, dekletčje bi se ne dalo motiti prav čisto nič. Saj smo slišali, kako je kričala pri Brankadorki. Še sedaj mi njen krik sumi po ušesih.

— Pravim ti, da ne bo kričala. V ostalem sem pa jaz tu, njen oče. Nič ne more reči ničesar. Toda ti se bojiš, ti predvsem.

— Hm, da, maček, ki so ga že enkrat vrgli v vodo...

— Se boji vodo... da, to je znano.

— Čuješ, riskiramo, da pridemo pred porotno sodišče.

— Ah, kaj še! Kdor se nič ne upa, tudi nič ne doseže. Poleg tega je mož z banko prav tako kompromitiran kot pa mi, in nas vsekakor vzame v svoje varstvo.

— No, da, to me pomirja nekoliko.

— Tvoja sreča!

— Kje se sestanemo?

— Jutri ob desetih pri meni. Potem greva do mitnice Blanche, kjer dobiva Tircisa, ki bo čakal tamkaj z vozom.

— Dobro tako! — je odgovoril Tircis. (Dolge.)

PODLISTEK

GREŠNICE.

Roman. — Francoski spisatelj Xavier de Montipian

Gospodu de Vaunoy ni bilo nič ljubšega kot da je mogel oditi iz te beznice.

V trenutku pa, ko je hotel stopiti že čez prag, ga je poklical Leonida.

— Se nekaj! — mu je dejal. — Bankovci tu ne veljajo nič. Dajte mi dvajset frankov, da morem plačati najin zapitek, in posodite mi sto su. To že poravnava potem pri ostalem.

in Francozom posređi, da se v Solunu vzdržijo in ojačajo, bo ta močni faktor vlekel Romunska k sebi kot solnce zemljo. In s stališča centralnih vlasti govoreč, ostane Romunska vsaj nevaren sosed.

Ako bodo Angleži in Francozi pogumni iz Soluna, potem se neha vplivati na Romunsko, in to ne le moralno, ampak tudi politično, kajti v Rusijo samo tudi najnavdušenejši rusofili ne stavljajo velikih nad. Potem se Bratiani — ki želi na vsak način da Romunska izide močna in povečana iz te svetovne vojne — pridruži centralnim vlastim, ali pa prepušči, kar je še verjetneje svoje mesto ali Carpu ali Titu Majorescu, ali Margilomanu.

Za knezadskofo v Olomucu na Moravskem je torej izvoljen praški kneznadski kardinal Skrbensky. Vest, ki so jo razširili pred nekaj dnevi nekateri listi, čes, da je kardinal neko deputacijo zagotovil, da ne zapusti Prage — torej ni odgovarjala resnici. Ugiblje se o vzrokih, ki so odločilni za kardinala, da zapuša sijajno praško mesto. Menda je najverjetnejši ta, da se kardinal vrača v svojo rojstno škofijo. Kardinal Skrbensky se preseli v Olomuc bržkone v drugi polovici februarja, ker je treba čakati potrditve izvolitve od strani sv. Stelice, z ozirom na dovoljenje, da sme sprejeti izvolitev za knezadskofo v Olomucu. Istočasno se uvedejo koraki za imenovanje naslednika v Pragi. Govore, da je gotova stvar, da na stolico knezadskofo v Pragi pride brnški škof grof Huyn in se to imenovanje bržkone izvrši že pred Velikonočjo.

Razpuščena češka društva. V okraju Duchovcov na Češkem je politična oblast razpustila kakih dvajset čeških društev. Že popred je zistrala delovanje društva »Česky Dum«.

Aprovizorijske stvari.

Razdelitev izkaznic za kruh in moko.

Dne 24. januarja se prične razdeljevanje izkaznic za kruh in moko za 17., 18. in 19. teden. Izkaznice 19. tedna veljajo za 8 dni mesto za 7 ter se je temu primerno tudi povišalo število odrezkov. Izkaznice se lahko dvignejo do 29. januarja. Prebivalstvu se ponovno priporoča, da ne čaka do zadnjih dni, da pride temveč po izkaznice po možnosti že prej, da ne bo zadnje dni prevelikega navala v uradih krušnih komisij. Izkaznice se bodo dobivale ob uradnih urah v prostorih krušnih komisij proti izkazu z izkaznico za živila in z izkaznično matico 15. tedna (svetlo-modra barva). V dvomljivih slučajih imajo komisije pravico, da zahtevajo potrebne pojasnil. Strankam se svetuje, da se pri prejemu izkaznic same prepričajo, ali so dobile predpisano število izkaznic in če se nahaja na njih uradni pečat, ker so izkaznice brez uradnega pečata neveljavne ter se bodo zaplenile.

Krušna komisija št. 18. se je premestila iz ulice Conti št. 11. v ulico A. Manzoni št. 10. — Krušna komisija št. 23. pa se je preselila iz hiše št. 198. v hišo št. 48. (ulica Cristoforo Belli) v Carboli Zgornji.

Domuče vesti.

V največje presenečenje nam je bilo, da je bil v večeršnjem izdanju zaplenjen članek, ki se ni z nobeno besedico dotikal ne sedanjih vojn, ne političnih dogodkov, ne vladnih odredb, ne narodnih ali političnih bojev v državi, marveč je le na najrahljeji način označeval nekdanje državnike, ki jih ni več, in njihovo politiko, ki je tudi ni več. Edina aluzija na prihodnji politični razvoj v naši državi je bila v izrazu nade — na kratko povedano —, da bi se grjana politika ne povrnila nikdar več! Presenečeni smo bili, ker v resnici ne moremo pogoditi, kje in kak državni interes bi bil to, ki bi mogel biti oškodovan po naših izvajanjih. In naloga cenzure je, da varuje državni interes pred vsako nevarnostjo.

Raztegnitev vojnodajstvene dolžnosti do 55. leta. Kakor smo že poročali v večeršnjem izdanju, se je pri nas in na Ogrskem vojnodajstvena dolžnost raztegnila do 55. leta starosti. K večeršnjemu sporočilu naj dodamo še nekoliko posnetka iz uradnega obrazloženja te odredbe. Gre tu — je rečeno — za neizogibno odredbo, ki jej je namen, da bo tudi v bodoče ustrezno zahtevam vojevanja v meri, ki bo jamčila uspeh. Ta potreba je, ki utemeljuje to novo pritegnitev izkušene požrtvovalnosti in domovinskega čustvovanja prebivalstva. Sicer pa je — kakor že večeraj na kratko omenjeno — v določbah preskrbljeno, da se bodo kolikor možno jemali v obzir interesi okolicancev in da bo razdeljevanje tozadevnih militarnih zahtev povsem enakomerno. V prvi smeri je naglašati, da se pritegnenci v dobi nad 50 let smejo porabljati za pomožnim delom avstrijskih vojsk, ali pa v armadi na bojišču in neprekinjeno k vojnemu le 6 tednov; a vnovič se morejo vpo-klicati šele po eno- do dvamesečnem prekinjenju vojnodajstvenega službovanja. Enakomernost v razdeljevanju zahtevanja pa je zajamčena s tem, da je pritegnitev po zakonu pridržana izključno le ministrstvu za deželno brambo. Po krajevni omejitvi porabe pritegnencev na območje za armado na bojišču je ta uporaba dovoljena le v tistih delih avstrijskega državnega ozemlja, v katerih pooblastila in pravice politične uprave niso izročene vojaškemu poveljniku. To je: le v tistih delih državnega ozemlja, ki leži izven

ozoja ali širšega vojnega območja! Obveznost pritegnencev k osebnemu vojnemu službovanju ne končuje že z dosego določene starostne meje — torej tu z dosego 55. leta — marveč šele tedaj, ko bo na podlagi zakona o vojnih dajstvih splošno razglašeno, da je ta obveznost nehala. To odgovarja že davno pripoznanemu principu, temelječemu na izkustvih, da je takojšnje opuščenje obvezancev, čim je dosežena starostna meja, iz tehničnih razlogov neizvedljivo. Ta cesarska naredba, oziroma ogrski zakon, veljata le za čas sedanje vojne.

Poslanec Grafenauer o pokojnem Fr. Povšetu. Poslanec Grafenauer je s toplo, iz globine srca prihajajočo besedo v celovškem »Miru« proslavil spomin pok. Frana Povšeta. Tu doznajemo med drugim, da je bil Povše tudi za koroške Slovence — istotako kakor za tržaške — mož tople skrbi in krepkega dejanja. Njegova zasluga je, da je mogla kranjska c. kr. kmetijska družba — ki jo je pokojnik povzdignil do višine velevažnega gospodarskega zavoda — raztegniti svoje delovanje tudi na Koroško, kar je za gospodarske razmere koroških Slovencev velike važnosti. Dan je posvečal Povše javni politiki, noč pa »reševanju svojih duš« — kakor se je izražal: sestavljanju referatov, reševanju agend c. kr. kmetijske družbe, stvarjem iz svojega volilnega okraja in drugemu. Mnogokrat je tja čez polnoč sedel pri mizi. Bil je sploh posebjena delavnost in dobrota. V polemikah je znal biti — ko je odbijal napade na kak slovenski interes — tudi zelo temperamenten. Grafenauer pripoveduje to-le šegavo reminiscenco: Pri večerji je nekoč nanesla govorica na starostno dobo posameznih tovarišev — poslancev. Povše je vprašal enega tovarišev, ki ga je šaljivo imenoval svojega nasprotnika: Koliko let bi ti menil prisodil? Vprašane je odgovoril: »Če hodiš, 30, če govoriš, 40, če stojiš, pa k večjemu toliko kot — sebi!« In res se je pokojni Povše ohranil tudi v visoki starosti nenavadno čvrstega in elastičnega na duhu in telesu. Nikdo bi mu ne bil prisodil 70 let.

Oficijelni vojni almanah 1916. Glasom dopisa, došlega od kabinete pisarne voditelju pisarne za vojno pomoč, je Njeg. Veličanstvo z zadovoljstvom in pohvalo sprejelo to predloženo mu spominsko knjigo, izdano na korist vojne oskrbe, z bogato vsebino in združujočo najodličnejša imena našega literarnega in umetniškega sveta. Vlada se je z besedami toplega priznanja izrazil o tem novem, uspeha obetajočem delu vojne oskrbe, in o požrtvovalnem sodelovanju vseh tistih oseb, ki so svoje izkušene zmožnosti stavili v službe tega patriotičnega umotvora. To velevredno spominsko knjigo so nadalje blagovoliili sprejeti cesarske visokosti prestolnaslednika dvojica, protektor oficijelne vojne oskrbe nadvojvoda Karel Stefan, nadvojvoda Fran Salvator in gospa nadvojvodinja Izabela. Tudi v občinstvu nahaja ta spominska knjiga največje zanimanje in se na sploh označa kot eno najdragocenejših del oficijelne vojne oskrbe. Naročila sprejema pisarna za vojno pomoč na Dunaju 1., Hoher Markt št. 5. Razun tega se dobiva v vseh večjih knjigotrožnicah. Cena vojnega almanaha v fini umetniški izvedbi je 7 kron, v numerirani sijajni izdaji pa 25 K.

Preveč žensk. Že začetkom vojne se je ponovno opozarjalo, da je sedanja generacija deklet v veliko večji meri obsojena k žalostnemu samotnemu življenju, nego kdaj poprej. Nade deklet do moštve se zmanjšujejo v Evropi z vsakim dnem vojne vedno bolj. Število žensk bo po vojni daleč presegalo število moških. V tem dejstvu vidi ameriški list »Indianapolis Star« novo nevarnost za evropske narode in proti tej nevarnosti da ga ni nobenega obrambnega sredstva. Ali naj se uvede zopet mnogoženstvo? Čeprav je svetovna vojna v mnogih pogledih vrnila prejšnje barbarske razmere davno minulih časov, vendar ni misliti, da bi se evropski moški odločili za mnogoženstvo, to tem manj, ker gospodarske razmere ne dopuščajo tega. Problem pa narašča v neizmernost in postane enako težaven za vse evropske države. Že pred vojno je bilo število žensk v Angliji, Nemčiji in Franciji za 2.788.373 večje, nego ono moških. Že sedaj pa je v Angliji sami število moških vsled dosedanjih vojnih izgub za 2.100.000 manjše, nego ono ženskih. Po vojni bo število žensk za najmanj 10.000.000 presegalo število moških.

Vojno — pomožni urad političnega društva »Edinost« posluje vsak dan izveniši nedelje in praznike od 5. do 7. zvečer v odvetniški pisarni dr. Rybafa in dr. Abrahama, ulica Campanile št. 11, I. nadstropje. Redni letni občni zbor »Zavoda sv. Nikolaja« se bo vršil v nedeljo, 30. t. m. ob 4. pop. v društvenih prostorih s sledečim sporedom: 1. nagovor predsednice; 2. poročilo tajnice; 3. poročilo blagajničarke; 4. poročilo voditeljice; 5. razni predlogi; 6. volitev odbora.

Vesti iz Istre.

Iz Kozine: Imeli smo Silvestrov večer! Vkljub temu času se je zbrala precejšnja množina ljudi, ker je šlo za narodno stvar. Naše brhke, zavedne Ciril-Metodarko so pridno prodajale gorke čaj, ki se je onega mirnega večera prav dohno prilegel vsem. Ob tej priliki se je nabrala za družbo sv. Cirila in Metoda lepa svotica K 61,08. Najtoplejša hvala vsem, ki so se udeležili tega domačega večera! Posebna hvala tudi darovalcem!

Književnost in umetnost.

† Anton Hadžić. V Novemgradu je umrl te dni — kakor smo bili že brzojavno obveščeni — znani srbski pisatelj Anton Hadžić v 85. letu svoje dobe. Nad 40 let je bil Hadžić tajnik »Srbske Matice« in potem nje predsednik. V tej lastnosti je razvijal zelo živahno literarično delovanje. Hadžić je bil tudi v tesnih stikih s hrvatskimi kulturnimi institucijami. Za kulturni napredek Srbov na Ogrskem si je pokojnik pridobil neveljnih zaslug, ki jih je pripoznal tudi Njegovo Veličanstvo podelivši Hadžiću viteški križ Fran Josipovega reda in naslov dvornega svetnika.

Poslano*)

Podpisani se iskreno zahvaljujejo odličnemu in vlečutnemu zdravniku gosp. dr. Brun-u, ki je z neobčajno zmožnostjo znal rešiti gotove smrti našo hčer Marijo Jesih. Zahvala naj gre tudi gospej Amaliji Piščanc za njen trud in postrežbo.

Družina Ferluga-Jesih.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu vleva zakon.

ČEŠKO - BUDJEVIŠKA RESTAVRACIJA (Bosakova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ulici delle Poste št. 14, vhod v ulici Giorgio Galatti, zraven glavne pošte. Slovenska postrežba in slovenski jedilni listi.

MALI OGLASI

se računajo po 4 stot. besedo. Mestno tiskano besedo se računajo enkrat več. — Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

Izgubil se je beli-rjav pes, medaljon št. 226-ime Pipa. Najditelj dobi nagrado. Ul. Tommaso Grossi 4. 26

Gospodična ki zna nemško, stenografijo in strojepije se sprejme kot blagajničarka. Naslov pove Ins. odd. Edinosti. 25

Umlvalnik, ogledalo, postelja, zavese, lončene, vine, lepotiche, petrolejna svetiljka, mizica proda se v ul. Rapicio 8, I. desno 27

Prodajo se škornje, zastor za voz, suknja, moške in ženske čevlje. Ul. Torronte 14, vrtar. 28

Potrpežljiva gospa podkuje nemško, italijansko in francosko. Via Barriera 1, I. 6

Gelika zaloga papirja za cvitke, papirnatih vrečic lastne tovarne, Valčki raznih barv in velikosti Cene zmerna. — Gastone Dollinar Trst, Via dei Gelsi 16. 434

Buffet Vindobona v Trstu, ulica San Nicolò 11, odprt od 7 zj. do 11 zvečer. Toči izvrstno pivo, dalmatinsko in istrsko vino ter belo vipavsko, dobra kuhinja. (564)

Fotograf Anton Jerkič posluje zopet v svojem ateljeju v Trstu, Via delle Poste št. 10. 2463

Kupujem žaklje vsake vrste. Jakob Margon ul. Solitario št. 21 (pri mestni bolnišnici) 23

Oljnat tropine za krmo proda se po K 28- kvintal. Benjamin Podboj, Trst, ulica Giulia 509. 24

400 hl belega in rumenega vipavca naravnega se takoj proda po zmerani ceni. Vprašati pri Batelj, Gorica, Šolna ulica št. 2 kateri ima vzorce, ali pa pri Valči, Zid. Most Skrijle. 19

Zlato, srebro, briljante kupuje in prodaja nova zlatarnica in urarnica Mihael Zitrin, Corso 47. 20

Ivan Krizmančič alica Caserma 8 prodaja: vemouth K 160-2, marala K 240-280, cipro K 240-280, crema marala K 280, Amaro Istria K 260, pelikovec 2-60, tropinovec naveden K 240, tropinovec fini K 3, slivovica K 320, brinjovce K 280, konjak K 320 liter, fofok v steklenicah K 2, moškat v steklenicah K 180. 12

Ivan Krže Trst, Piazza S. Giovanni 1 Zaloga kuhinjskih in kletarskih potrebštin od lesa in plešamin, škafov vrent, škafov in kad, sedškov, lopah, rešot, sit in bakrovalnih košev, jersavev in metal ter mnogo drugih v to široko spazajočih predmetov. Priporoča svojo trgovino s kuhinjsko posodo vsake vrste bodi od poselana, semlje emala, kositarja ali cinka, nadalje pasamantore, kletke itd. Za gostilničarje pipe, kroglice, senalje in steklene posode za vino. 12

Umetni zobje z in brez celjstij, zlate krone in obročki VILJEM TUSCHER konces. zobotehnik TRST, ul. Caserma št. 13, II. n. Ordinira od 9 zjutraj do 6 zvečer.

„Arimatejsko društvo“ v Barkovljah vabi na redni občni zbor ki se bo vršil v nedeljo, dne 6. februarja t. l. v dvorani „Obrtnijskega društva“ v Barkovljah ob 1½ popoldne.

DNEVNI RED: 1. Nagovor predsednika. 2. Predložanje letnih računov. 3. Volitev odbornika. 4. Posamezni predlogi in nasveti. ODBOR.

ZOBOZDRAVNIK Dr. J. Cermák se je preselil in ordinira sedaj v Trstu, ul. Poste vecchie 12, vogal ulice delle Poste. Izdiranje zobov brez bolečine. Plombiranje. UMETNI ZOBJE.

JOSIP STRUCKEL Trst, vogal Via Maria Teresa-S. Caterina Nov prihod volnenega blaga za moške, in ženske, zefir, batist in perljiva svila za jopice. — Svilenina in okrasni zadnje novosti, velik izbor izgotovljenega perila in na metre, spodnje srajce moderci. Veznine in drobnarije, preproge zavese, triži po izjemno nizkih cenah.

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu (Lastna palača) ustanovljena leta 1898. Zavarovanja proti škodi, povzročeni po ognju, strel in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Zavarovanja pošiljatev na morju in po suhem. Življenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinacijah. Delniška glavnica in rezerve dne 31. decembra 1914 K 190.678.102-63 Stanje zavarovalne glavnice na življenje (31. 12. 1914) K 558.907.957. Odkar obstoja družba, je bilo v vseh branah izplačano na škodah K 844.121.137-60. Zastopstva v vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih Avstro-Ogrske monarhije.

Schichtovo perilo — Vojno perilo

Cenejši in najboljši način pranja:

Zamoči perilo nekoliko ur ali preko noči s pralnim praškom „Ženska hvala“. Perilo torej kakor navadno. Samo malo mila — najboljši Schichtovo mlo znamka „Jelen“ — je še potrebno, da se dobi najlepše perilo.

Prihrani delo, čas, denar in mlo.

Ominol je najboljši sredstvo za čiščenje rok, v kuhinji in v hiši.

schicht® pralni prašek
Ženska hvala
Dobiva se povsod!

schicht® pralni prašek
Ženska hvala
Dobiva se povsod!

SIROLIN® Roche

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenza Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsa, ki trpi na frejnem kašlju. Lažje je obvladovati se bolezninega požrtvovalnosti.
2. Osebe s kroničnim kašlom bronhijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vdusljivi, katerim Sirolin znatno olahča naduho.
4. Skrofuzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspedom na splošni počutek.

En milijon pisalnih strojev Remington je na prodaj! Nobeno izdelovanje ni doseglo takega uspeha! Pisalni stroji REMINGTON: normalni model, tabulator model, računski model, specijelni model. — V vrednosti in kakovosti nedosegljivi! REMINGTON Delniška družba pisalnih strojev, z. o. p. (prej) GLOGOWSKI & Co Trst, Piazza della Borsa 14, Tel. 1707

Po najnižji ceni kupuje ježice (Knoppert) tvrdka K. A. KREGAR Ljubljana, poštni predal št. 127

Dr. HORVATH TRST, Via Carintia 39 Specijalist za KOŽNE in SPOLNE BOLEZNI. ŠIBKOST in NERVOZNOST za BOLEZNI v NOGAH in SKLEPIH. Sprejema od 10-1 pop. in 4-7 zveča ob nedeljah od 10-1.

Emilia Ceregato Trst Campo S. Giacomo 2 Priporoča cenjen. občinstvu svojo trgovino pisarniških in šolskih potrebščin. Prodaja razglednic in igrač vseh vrst. Prodajajo se tudi molitveniki v slov. jeziku.

Več vagonov jabolk I. vrste. Vžigalice znamka Chiave in Ruota, suhe fige, sardine v olju in čokolada. Spirid. A. DESSILLA ul. Valdivino št. 13, ul. Vienna št. 4.

xport žepnih električnih svetilnik in baterij

K. A. Kregar Ljubljana, Sv. Petra cesta 21-23 poštni predal št. 127 :: Trgovci velik popust ::

Kmetijske vesti.

Poročilo »Goriškega kmetijskega društva«, tačas v Ajdovščini.

Lišaji kot hrana in krma.

Prizadevaje si, najti nove vire za nadomestitev krme, se opozarja na to, da se zamorejo uporabljati tudi po raznih naših krajih rastoči lišaji (drevesne zajedalke, mahi) osobito pa islandski mah (Lichen islandicus) in jelenovec (Cladonia rangiferina) kot hrana za ljudi in kot krma za živino.

Islandski mah, oziroma lišaj, raste pogosto v znatnih množinah v svetlih jelovih in smrekovih gozdih, pa tudi med vresjem po gorah, kakor tudi po nižavah. Kar se rednosti tiče, zamoreta nadomestiti dva dela semletega lišaja gotovi del pšenične moke.

Ce se lišaji odpravi grenkoba, se da uporabiti pred vsem, kakor druge škrob vsebujoče rastlinske snovi, kot človeška hrana; uporabi se pa tudi lahko kot krma za živino.

Kot krma pa velja v prvi vrsti jelenovec, ki nima prave vrednosti kot človeška hrana, je pa za krmiljenje prešičev, koz kakor tudi govede sposoben. Ta mah se pa tudi dobi v večjih množinah nego islandski.

Jelenovec raste po hribih in tudi po nižavah in sicer redno tam, kjer rasto borovci, zlasti pa takozvani pritlikavi borovci, skupno z vresjem in mahom.

Svež in vohak jelenovec vsebuje približno teke količine naslednjih snovi: 70% vode, nad 20% brezduševnatih ekstraktivnih snovi, 1,1% duševnatih ekstraktivnih snovi, 0,6% toščobe, manj kakor 0,3% lesnega vlakna, je torej, kar se ogleduje vodanov (hidratov) tiče, zelo enak krompirju.

V severnih deželah se uporablja ne samo kot tečna hrana za severnega jelena, marveč tudi za prešiče in govede. Meterski stot posušenega jelenovca je enako vreden kakor 3 metrski stoti krompirja.

Prešiči žro celo svež in sirov lišaj, če se ga oblije s sirotko ali s spinjenim mlekom; še bolj pa jim ugaja, če je bil prej prešičen, posušen, na debelo zmlet in kuhan v sirotki ali pa v spinjenem mleku. Pokladati naj se ga začne vsakrat v manjši meri in to množino naj se potem polagoma zvišuje. Tej krmi naj se pa doda vsakrat nekoliko kuhanega krompirja. Posušeni lišaj, kateremu se je prišlo sene, pa tudi oparjen ali kuhan in s primerno množino kuhanega krompirja pomešan ugaja govedu, kozam in prešičem.

Sušenje mahu in listja pretrebljenega lišaja, se vrši lahko na solcu ali pa v sušilnicah; posušen lišaj se potem lahko zmeša z rokami.

Ker se lišaj lahko nabira v vsakem letnem času — po kopnih mestih tudi pozimi — in ob vsakokratnem vremenu, ker posušeni lišaj ne splesni, ga tudi mrčes ne kviri, nadalje ker se ga lahko nabere večja količina in tudi nabiranje ter pripravljanje malo stane, zato se njegova uporaba toplotno priporoča zlasti kot delno nadomestilo za krompir.

Obrat s semenskim krompirjem.

Glason ministrske naredbe z dne 22. septembra 1915, drž. zak. št. 276, zamore c. kr. poljedelsko ministrstvo na predlog kake kmetijske korporacije ali c. kr. semena pregledovalne postaje na Dunaju, določiti izjeme te naredbe glede prometa s semenskim krompirjem.

Da se promet s semenskim krompirjem uredi, je zgoraj imenovan c. kr. ministrstvo, z odlokom od 30. novembra 1915, št. 50.825., določilo naslednje:

Prodaja semenskega krompirja po višjih cenah nego v zgoraj navedeni naredbi zavisi od privolitve c. kr. poljedelskega ministrstva.

Za dovolitev višjih prodajnih cen je treba uvaževati dve vrsti semenskega krompirja in sicer: »izvirno vzrejene vrste« (kategorija I.) in »navadni semenski krompir« (kategorija II.).

I. Kot izvirno vzrejene vrste semenskega krompirja je smatrati tiste, ki so plod smotrenega vzrejalnega dela in ki so osobito dobre kot semensko blago z ozirom na to, da zaslužijo biti pridelovane.

Prošnje za prodajno pravico izvirno vzrejenih krompirjevih vrst, t. j. kategorije I., po višji ceni je nasloviti na c. kr. poljedelsko ministrstvo in jih vložiti pri c. kr. seme pregledovalni postaji na Dunaju, II., Lagerhausstrasse.

V teh prošnjah je navesti: Odkraj se bavi priležec z vzrejo izvirnih krompirjevih vrst; kraj in obseg vzrejalnišča, kakor tudi način vzreje; ime ali kakšno drugo označbo posameznih vrst in njih množino, ki se jo namerava prodati;

kraj zaloge (pošta in železn. postaja) in podlago, na kateri se je izračunala prodajna cena za krompir, ki se ga hoče prodati.

C. kr. semena-pregledovalna postaja je upravičena, zahtevati brezplačno dopolnitev vzorca.

Ce odredi c. kr. poljedelsko ministrstvo ogled na licu mesta, je dolžan vzrejevalec krompirja plačati pooblaščenemu uradniku potne troške.

II. Kot navadni semenski krompir (kategorija II.) je smatrati ves v prvo kategorijo nespadajoči krompir, ki pa odgovarja navadnim zahtevam dobrega semenskega materiala.

Za navadni semenski krompir velja enotni povisek 3 kron za 100 kg, kateri se sme pristihi dovoljenim maksimalnim cenam, kakršne so določene v § 1., ozir.

v § 3. ministrske naredbe z dne 22. septembra 1915, drž. zak. št. 276.

Ta povisek cen za navadni semenski krompir velja zaenkrat le za imenoma navedene prodajalce in samo za množine, ki znašajo kvečjemu 20% vsega krompirja posameznega posestnika.

Prošnje za dovoljenje takega povisa cen semenskem krompirju je predložiti glavni, v kraju prošilca se nahajajoči, kmetijski korporaciji (na Goriškem »Goriškemu kmetijskemu društvu«, tačas v Ajdovščini, na Tržaškem »Kmetijski družbi za Trst in okolico« v Trstu), katere ima potem staviti c. kr. polj. ministrstvu svoje predloge.

V prošnjah je navesti to-le:

Približno množino skupne zaloge krompirja brez razlike, natančno množino onega semenskega krompirja, katerega se namerava prodajati po višji ceni od navadne, kraj zaloge (pošta in železniška postaja) in ime ter bivališče prodajalčeve.

Kmetijska društva morajo voditi poseben seznam teh prošelj. V njega imajo vpisati gorenje podatke in postaviti v zadnji razpredel predlog dovolitve ali odklonitve. Te sezname imajo predložiti poljedelskemu ministrstvu 15. in 30. vsakega meseca.

Na podlagi rešitve c. kr. polj. ministrstva imajo Kmetijska društva poslati prošlicem pisarno rešitev njihovih prošelj.

Sejanje lanu, konopelj itd.

Ker je nastopilo veliko pomanjkanje prediva in sicer zaradi preprečenega dovoza bombaža v našo monarhijo, zato bo treba kolikor mogoče zvišati tuzemsko pridelovanje domačih predvratnih rastlin, a uporabiti, ako bo le mogoče, v to svrhu, še katere druge predvratne rastline.

Pridelovati bo treba toraj v bodoče več lanu in konopelj v takih krajih, kjer se ju je pridelovalo dosedaj in morda začeti pridelovati ju znova tudi tamkaj, kjer sta se pridelovala v prejšnjih časih in se je pridelovanje radi neugodnih razmer, radi inozemske konkurence itd. opustilo.

Ker je iz važnega vzroka treba poskrbeti za to, da se zagotove kolikor mogoče izdatne množine lanenega in konopljinega prediva, se je izjavilo c. in kr. vojno ministrstvo, da je pripravljeno dati za to pridelovanje v spomladni na razpolago interesentom službe-prosto moštvo, sposobne okrevajoče vojaške, invalide in vojne ujetnike odnosno oddelke delavcev, ter sporočilo obenem, da je o tem že obvestilo c. in kr. vojaška poveljstva dne 5. novembra 1915., št. 70.604. odd. 13.

S temi činitelji bi morale stopiti v dogovor poljedelske korporacije.

Kar se tiče pridelovanja drugih predvratnih rastlin, prihajajo v poštev hmelj, koprive (Urtica dioica in urens ter Parietaria) ter svilnata rastlina (Asclepias). Med tem ko bi uporaba hmeljevih pogankov imela namen, izkoristiti za izdelovanje prediva doslej še neuporabljeni postranski pridelek, bi bilo sajenje kopriv poleg nabiranja divje rastočih kopriv osebno tam umestno, kjer se tla ne dajo uporabiti za kakšno drugo koristno rastlino, ter bi bil celo majhen pridelek toliko bolj zadovoljiv, ker bi nasad služil obenem lahko v to, da se na splošno korist prideluje predivo in prepreči s tem pomanjkanje.

Obenem moramo tudi pomisliti, da obeta enkrat uvedena uporaba in izdelovanje blaga, ki je v stanu nadomestiti tujezsko blago v marsikakem oziru, da se bo razpečevalo to blago tudi v bodoče.

Ako bi se to tudi ne posrečilo, ostane izkoriščanje koprive kot predvratne rastline za domačo potrebo posledica izkušnje, katere so se pridobile v sedanjih razmerah, in katerih ni smeti podcenjevati.

Kar se tiče končno svilnate rastline, bo pač pridelovanje iste v večji meri težko

prihajalo v poštev, ali vkljub temu se priporoča, da se goji to olepševalno rastlino v večji meri že zaradi dobave dobrega prediva in v svrhu pomnožitve predvratnih zalog.

Darovi.

Podružnica »Rdečega križa v Sežani« je prejela od dne 24. 11. 1915. do 12. 1. 1916. sledeče darove: Od c. kr. sodnije v Sežani, valed kaz. poravnave 16 K; g. dr. Josip. Mosetig c. kr. okr. komis. 30 K; Medkovič Franc in Perčič Josip, Turlje 20 K; družina Mervič, Povir 5 K; za Miklavža: Marija in Luigi Rumer 3 K; g. Myrtho pl. Scaramanza 24 zav. bliskot, 4 škat. marmelade, 100 portorik, 1500 avalcie, 160 razglednic; Vitez Anton, Žirje 2 K; otroci za Miklavža, po Zlati Amf-ovi 7 K; Bradjih Mar, Selo 2 K; dekleta iz Mulič 1 zaboj jabolk; g. Dinko Slapšak v Kočah, za božičnico ranjenecem 45 l. mleka; g. pl. Márton 1 K; g. Milena Pirjevec 20 zav. tobaka, občina Zgonik 5 K, od teh 4 K kot udinno za l. 1915.; g. in g. Ko-atič, Komen 50 K.

Za otroški vrtec v Kolonji je daroval g. Anton Vetrh veliki stenski kolelar. Lepa hvala!

V nabiralnikih CM. družbe v Bazovici se je nabralo K 15-02 in sicer »Pri lipi« K 13-60, v drugih gostilnah K 1-42.

Za šentjakobsko podružnico CMD. poslal je vojak 4 trdnj. top. polka K 12-48. — Odbor izreka najprisrčnejšo zahvalo! —

G. Hinko Zorman daruje moški podružnici CMD 90 vin, prebitik plačanega računa za naročene knjige.

Za božičnico so darovali: g. Al. Truden K 30, Petka K 20, Milan K 10, A. Kallster K 20, dr. Treo K 10, dr. Kvekič K 5, Neimenovan K 210, I. S. K 2, g. Scheller K 10, ga dr. Bročičeva K 2.

Alojz Širca, trgovec in posestnik v Dutovljah daruje namesto venca na grob pokojnega Ukmarja gostilničarja in mesarja v Dutovljah K 10 moški podružnici CMD. Denar hrani uprava.

Za hrabre branitelje našega ljubelega Primorja je daroval g. Štoka, ki se vsakokrat drage volje odzove mojemu »beračju« ter odpre predale svoje zaloge, naslednje predmete: 1000 vojnopostnih dopisnic, 100 vojnopostnih dvojnih dopisnic, 132 raznovrstnih razglednic, 15 listice (notosov), 14 skatelj avalcie, 6 tucetov svinčnikov, za kar mu bodi tem potom izrečena srčna zahvala. — V ognju se požrelo zlato, v potrebi in nesreči se spozna, kdo ima srce za trpeče človeštvo. Ko nasene prilika se nadeja, da se ga bodo spominjali tudi »naši fantje« ter se pri njem rožalevali.

Darovi, dolgi cesarskemu komisariju. Dr. Ivan Lutari v počastitev spomina Josipa Marincoviča K 10 za Rdeči križ; Myrto P. Scaramanza K 100 za vdovinski sklad, K 100 za vojaške, oslepel vojak, K 100 za okrepčevalnico na Krasu, K 100 za zdravniško postajo, in K 100 za ubožno družino; v počastitev Helene Germanig dr. Edward Emenkel in soproga K 20 in dr. Karl Emenkel in soproga K 20 za Rdeči križ; nemški generalni konzul, legacijski svetnik, povodom zavetja Lovčena K 50 v korist skladu za avstrijske vojaške, oslepel vojak; učenec in učenke mestne ljudske šole v ulici Paolo Veronese K 15 za Rdeči križ kot prispevek za mesec januar; učiteljsko osebje I. mestne ljudske šole v ulici dell' Istria v počastitev spomina očeta c. kr. šolskega nadzornika prof. Horaca Chizzola K 9 za vdovinski in sirotinski sklad; tudi onih K 28, ki jih je darovalo učiteljsko osebje mestne ljudske in meštanske šole v ulici Giulia in ki smo jih objavili v ponedeljkovi številki, je bilo darovanih v počastitev spomina očeta c. kr. šolskega nadzornika prof. Horaca Chizzola.

Tvrdka D. Salve Modiano K 1433-90, in sicer K 999-10 v poravnavo znoškov, izplačanih njenim delavcem iz sklada za brezposelne od 28. decembra 1915 do 15. januarja 1916, in K 434-80 po naslovom daru imenovanemu skladu; učiteljsko osebje mestnega otroškega vrtca na Greti v počastitev spomina očeta šolskega nadzornika prof. Horaca Chizzola K 10 za vojaške na bojišču; ravateljstvo postranske banke »Union« (sedaj na Dunaju) v počastitev spomina nekdanjega podružničnega prokurista Petra Sardinija K 100 za ustanovljajočo se kolonijo tuziških vojakov-invalidov; cesarski komisar Ivan pl. Kreklich-Strassoldo v počastitev spomina podadmirala Riharda viteza pl. Kohena K 50 za isti namen.

Fotograficni atelje DAGUERRE

Trst - Corso štev. 39 - Trst

10 dopisnic v platinu, zgotovljene v 48 urah od K 3 naprej, z vsakim vremenom. Za vojaške nizke cene.

:: Tudi električna razsvetljava. ::

PRIPOROČLJIVE TVRDKJE

Ivan Bidovec večletni vodja trgovine Kat. ud. Mulej naznanja cenj. obdinstvu, da je odprl svojo lastno trgovino jestvin in kolonijalnega blaga v ul. Campanile 13 ter se toplotno priporoča za obilen obisk. Cene zmerno. Postrežba točna. 2206

A. Rieger Trst, via Torrente 30, I. n. Damska krojačnica. — Izdeluje vsakovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju, plesne obleke, obleke za poroke, bluze za gledališče itd. Cene zmerno. 337

Stara grška žganjarna odlikovana z zlato kolajno v Trstu, Via Cavana 5. Bogat izbor likerjev; grški in francoski konjak, kranjski brinjevec, kranjski slivovec in brski tropinovec in rum. Cene nizke. Izber grenčice. — Slaščice in prepečenec. Grški mastici iz Šija. — Filijalka na vogalu ul. del Teatro in ulice dell' Orologio. — Se priporoča Andrej Antonopulo. 463

ZDRAVNIK

Med. Dr. Karol Perničič

ordinira od 11-1 pop.

Trst, ulica Giulia št. 74 E (zraven Dreherjeve pivovarne).

Zaloga tu in inozemskih vin, špirta, likerjev in razprodaja na drobno in debelo

Jakob Perhau

Trst, Via delle Acque št. 6

(Nasproti Caffè Centrale).

Velik izbor francoskega šampanjca, penecih dezer-tuiz italijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux, Burgunder, renskih vin, Mesella in Chianti. Rum, konjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec slivovec in brinjevec. Izdelki I. vrste, došli iz do-tičnih krajev. Vsaka naročba se takoj izvrši. Raz-pošilja se po povzetju. Ceniki na zahtevo in franko.

Razprodaja od pol litra naprej.

NOVO POGREBNO PODJETJE - TRST

CORSO 47 (pri trgu della Legna) Telefon 10-02.

Prevoz mrtlic v tu- in inozemstvo. Vrši vsakovrstne pogrebe z najnovejšo moderno upravo. Zaloga vseh mrtvaških predmetov. — Močna inšpekcijska v lastnih prostorih zaloge, ulica Yess štev. 31. Telefon 14-02.

Zastopstva s prodaje mrtvaških predmetov: Na Opčinah, v Nabrežini pri Orehu (Neghere). — Točna postrežba. Cene zmerno.

Podjetnik in upravitelj H. STIBIEL.

IGNAZIO POTOCNIG TRST

ulica Riborgo štev. 28, vogal ul. Beccherie

Velika izbira moških in deških oblek Črni in modri paletots. Ranglan, Ul-ster v sivih in rujavih barvah. Suknje s kožuovine. Velika izbira moških pletenic (maj). Rumene in modre obleke za delavce.

Izbira blaga za moške obleke. Sprejemajo se naročila po meri

Velika zaloga sveč

v prodajalni vojaških predmetov

RENATO CAPPELLANI

Trst - Corso 45. Trst - Corso 45.

Prodaja na veliko in na drobno.

Hranilne vloge

sprejema od vsakega tudi če ni ud in sicer, in jih obre- 4 1/2 % večje zneske po do- stuje po 4 1/2 % govorn. Trgovcem

otvarja čekovne račune z dnevnim obrestov- vanjem.

Rentni davek plačuje zadruga sama.

Vlaga se lahko po eno krono.

Polno-branilni račun 75.679. TELEFON 16-04.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadruga z neomejenim jamstvom

ulica S. Francesco štev. 2, I. nadst.

Posojila

dajo na osebni kredit in na zastavo proti plačilu po dogovoru.

Uradne ure: vsak dan od 9 do 12 dopoldne in od 3 do 5 popoldne.

Priporočila male hranilne škrinjice, ki so posebno primerne za družine.

JADRANSKA BANKA

Trst, Via Cassa di Risparmio štev. 5 (Lastno poslopje)

KUPUJE IN PRODAJA:

vrednostne papirje, rente, obligacije, zastavna pis.na, prioritete, delnice, srečke itd.

VALUTE IN DEVIZE.

PREDUJMI na vrednostne papirje in blago ležeče v javnih skladiščih

SAFE - DEPOSITS. PROMESE.

Brzjavi: JADRANSKA.

***** MENJALNICA *****

VLOGE NA KNJIZICE

4 %

od dneva vloge do dneva vzdiga. Rentni davek plačuje banka iz svojega.

OBRESTOVANJE VLOG na tekočem in žiro-računu po dogovoru.

URADNE URE: od 9 do 12 1/2, pop. in od 2 1/2 do 5 pop.

FILIJALKE:

DUBROVNIK KOTOR LJUBLJANA METKOVIČ

OPATIJA SPLIT ŠIBENIK ZADAR

AKREDITIV, ČEKI IN NA-

KAZNICE NA VSA TU-IN INOZEMSKA TRŽIŠČA.

Živahna zveza z AMERIKO.

REMBOURSNI KREDITI

PRODAJA SREČK RAZREDNE LOTERJE.

ESKOMPTUJE s srečke, devize in papirje.

Zavarovanje vsakovrstnih papirjev proti kurzni izgubi, revizija žrebanja srečk itd. brezplačno.

STAVBNI KREDITI, REMBOURS-KREDITI Krediti proti dokumentom ukrcanja.

BORZNA NAROČILA. INKASO.

Telefoni: 1463, 1793 in 2676.

***** ESKOMPT MENIC *****

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

POSJILA DAJE

za vknjižbo 5 1/2 % na menice po 6 %

na zastave in amortizacijo za daljšo dobo po dogovoru.

ESKOMPTUJE TRGOVKE MENICE.

HRANILNE VLOGE

sprejema od vsakega, če tudi ni ud in jih obrestuje po 4 1/2 %

Večje stalne vloge in vloge na tek. račun po dogovoru.

Rentni davek plačuje zadruga sama. — Vlaga se lahko po eno krono. — ODDAJA DOMAČE HANILNICE (HRANILNE PUNICE).

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

TRST - Piazza della Caserma štev. 2, I. nad. - TRST (v lastni palači) vhod po glavnih stopnjicah.

Polno-branilni račun 16.004. TELEFON št. 952

ima varnostno celico (sve depoziti) za shranje vrednostnih listin, dokumentov in raznih drugih vrednot, popolnoma varno proti plomu in požaru, urejeno po najnovejšem načinu ter jo oddaja strankam v najem po najnižjih cenah.

STANJE VLOG MAD 10 MILIONOV KRON.

Uradne ure: od 9 do 12 dopold. in od 3 do 5 popold. Izpizitaje so vsaki delavnik ob uradnih urah